

نقش مدیریت دانش در بهره‌وری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

سمیه مردمی

عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان

سرشناسه	مردمی، سمیه، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	نقش مدیریت دانش در بهره‌وری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی / سمیه مردمی.
مشخصات نشر	تهران : سخنوران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۲۷۷ ص.
شابک	978-600-383-863-5
وضعیت فهرست نویسی	فیبأ
موضوع	مدیریت دانش
موضوع	Knowledge management
موضوع	سرمایه فکری - مدیریت
موضوع	Intellectual capital-- Management
ع	بهره‌وری در کتابداری
موضوع	Productivity in library science
رده بندی کتب	۱۳۹۵/۳۰HD ۴۰۷/م
رده بندی در بی	۴۰۳۸/۶۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۸۸۲۷۷

کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۰، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۱۹۰۶۱۶۶۱۳

Solemanvaran_pub@yahoo.com

عنوان کتاب: نقش مدیریت دانش در بهره‌وری علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی

مؤلف: سمیه مردمی

صفحه‌آرا و ویراستار: سمیه مردمی

طراح روی جلد: ریحانه مردمی

ناشر: سخنوران

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: بهار ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

مرکز بخش: ۰۹۱۲۶۷۷۴۸۱۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۳-۸۶۳-۵

مقدمه

بی تردید، کتابت و کتاب را می‌توان از بارزترین ممیزه‌های انسان برشمرد و آن را از ره‌آوردهای علم و محصول عقل و اندیشه انسان به حساب آورد که تاریخ مدون جامعه بشری هم مدرن آن شاخصه اعجاز آمیز اوست. انسان با هنر نوشتن و شکل‌دهی آن در قالب کتاب، توانسته است نتیجه اندیشه خود را سامان داده و آن را حفظ نماید و زنجیره پیوستگی نسل‌های اعصار مختلف بشری را تداوم بخشد.

این جنبه از ابعاد مختلف سرشته شده فطرت انسانی، دارای برجستگی ویژه‌ای است که به لحاظ ارزش ذاتی علم، همواره نه‌تنها نزد عالمان، اندیشمندان و صالحان از احترام خاصی برخوردار بوده است، بلکه هر انسان پاک‌نهاد عامی و بی‌سواد هم نسبت به آن ارج و منزلت قائل شده است.

همچنین کینه و نفرت نسبت به این دستاورد ارجمند بشری از سوی آنهایی که از فطرت انسانی تهی شده‌اند، هم حاکی از فحیم بودن این جنبه از جنبه‌های انسانی انسان است که چهره کریه و خوی خونریزی آمران و یا مباشران برای آتش زدن کتابخانه‌ها نیز مصداقی از این واقعیت تلخ و آزار دهنده می‌باشد.

عنایت فوق‌العاده آیین مقدس اسلام نسبت به علم و دانش و محترم داشتن عالمان و اندیشمندان و اهمیت قائل شدن به فکر و اندیشه، قلم و نوشته و کتاب و کتابت نیز بیانگر این است که علم دارای ارزش ذاتی است و محصولات و تولیدات آن هم که شاخص‌ترین آنها کتاب است و امروزه به عنوان علم کتابداری و اطلاع‌رسانی از آن یاد می‌شود، ارزشمند می‌باشد.

محفوظ ماندن و اثر گذاری مستمر کتاب با وجود پیشرفت فناوری‌های نوین در عرصه

نوشتاری و اطلاع‌رسانی در دنیای امروزی هم دلیل دیگری بر اهمیت فوق‌العاده این دستاورد فکری بشر می‌تواند باشد که در حال حاضر نیز به عنوان بزرگترین و مهمترین وسیله اطلاع‌رسانی به حساب می‌آید.

از سوی دیگر کتاب، کتابداری و اطلاع‌رسانی می‌تواند مدیریت دانش را به بهره‌وری برساند و نقش اساسی و تعیین‌کننده‌ای در تبدیل دانش ضمنی به دانش صریح و آشکار ایفا نماید.

لذا در این کتاب تلاش شده است در سه فصل مختلف این نقش تشریح و به تصویر کشیده شود که می‌تواند بحث جدیدی را در این حوزه وارد نموده و روزنه تازه‌ای را در ارتباط با مدیریت دانش و کتابداری و اطلاع‌رسانی باز کند.

در فصل اول، مدیریت دانش به عنوان یک عرصه میان رشته‌ای مورد بحث قرار گرفته و ضمن مفهوم‌شناسی، پیشینه آن از منظر صاحب‌نظران در قالب مدل‌های مختلف تبیین گردیده است. همچنین با طرح بحث‌های مدیریت دانش در مرحله پیاده‌سازی آن در سازمان‌ها، چارچوب مستدل و موثق، نیز رای آن ارائه شده و نحوه اجرای آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

در فصل دوم، ضمن تبیین سرمایه فکری و اهمیت آن در سازمان‌ها و تشریح ابعاد، ارکان، عناصر و ویژگی‌ها و نیز مدل‌های آن و رابطه آنها با مدیریت دانش، کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به مثابه سرمایه فکری در جوامع و سازمان‌ها مورد بررسی تحقیقی قرار گرفته است.

در فصل سوم، به عنوان جمع‌بندی از دو فصل قبلی، رابطه مدیریت دانش و کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به عنوان سرمایه فکری به بحث و بررسی گذاشته شده و ضمن تبیین تحقیقی این رابطه تصویری از چشم‌انداز مدیریت دانش در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی ترسیم گردیده است.

در خاتمه لازم می‌دانم ضمن ارج نهادن به همه تلاش‌های فکری و آثار قلمی، به‌ویژه در
ساحت مدیریت دانش و علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی که در این نوشتار از آنها بهره بردم
تقدیم احترام به حضور صاحبان و پدیدآورندگان آنها، از همه اساتید بزرگوار در رشته علم
تلاعات و دانش‌شناسی به خصوص سرکار خانم دکتر فرشته سپهر و سرکار خانم دکتر
عرف السادات بزرگی تقدیر و تشکر صمیمانه داشته و سپاس خالصانه خود را به حضور
ر. خردمند، دکتر ابوالقاسم مردمی تقدیم نمایم.

سمیه مردمی

خرداد ۱۳۹۵

فهرست مطالب

فصل ۱. مدیریت دانش به عنوان یک عرصه میان‌رشته‌ای

۱-۱	مفهوم دانش	۱-۱-۱
۱-۲	اهمیت و ضرورت به کارگیری دانش در عصر کنونی	۱-۲-۱
۱-۴	زنجیره ارزش دانش و مدیریت دانش	۱-۴-۱
۱-۶	دانش، بنیان سرمایه فکری	۱-۶-۱
۱-۸	دانش سازمانی و طبقه‌بندی آن	۱-۸-۱
۱-۲۰	دانش رویه‌ای و تشریحی	۱-۲۰-۱
۱-۲۰	دانش ضمنی و صریح	۱-۲۰-۲
۱-۲۵	مدیریت دانش	۱-۲۵-۱
۱-۲۷	تعاریف مدیریت دانش	۱-۲۷-۱
۱-۳۴	اهداف مدیریت دانش	۱-۳۴-۱
۱-۳۶	اهمیت و ضرورت مدیریت دانش	۱-۳۶-۱
۱-۳۸	تاریخچه مدیریت دانش	۱-۳۸-۱
۱-۴۰	سیر تکامل مدیریت دانش	۱-۴۰-۱
۱-۴۶	عوامل موثر بر موفقیت مدیریت دانش از دیدگاه صاحب‌نظران	۱-۴۶-۱
۱-۵۰	مدل‌های مدیریت دانش	۱-۵۰-۱
۱-۵۰	مدل شبکه‌ای	۱-۵۰-۱-۱
۱-۵۰	مدل شناختی	۱-۵۰-۱-۲
۱-۵۰	مدل ارتباطی	۱-۵۰-۱-۳
۱-۵۱	مدل فلسفی	۱-۵۱-۱-۴
۱-۵۱	مدل‌های پیاده‌سازی مدیریت دانش	۱-۵۱-۱-۷
۱-۵۶	مدل هیسینگ	۱-۵۶-۱-۷-۱
۱-۵۷	مدل مک‌الروی	۱-۵۷-۱-۷-۲
۱-۵۷	مدل بک‌من	۱-۵۷-۱-۷-۳
۱-۵۸	مدل 7C	۱-۵۸-۱-۷-۴

- ۵۹ ۵-۷-۳-۱ مدل نوناکا و تاکاچی
- ۶۴ ۶-۷-۳-۱ مدل پایه‌های ساختمان دانش
- ۶۶ ۷-۷-۳-۱ مدل بوکویتز و ویلیامز
- ۶۷ ۸-۷-۳-۱ مدل‌های شبکه‌ای و مخزنی
- ۶۸ ۹-۷-۳-۱ مدل انتشار نظام مدیریت دانش
- ۶۸ ۱۰-۷-۳-۱ مدل مفهومی نظام مدیریت دانش
- ۶۹ ۱۱-۷-۳-۱ مدل مرجع مدیریت دانش
- ۷۰ ۱۲-۷-۳-۱ مدل مدیریت دانش بوی سوت
- ۷۱ ۱۳-۷-۳-۱ مدل پیتر گوتس چالک
- ۷۳ ۱۰-۷-۳-۱ مدل زنجیره دانش
- ۷۵ ۱-۳-۱ چالش‌های مدیریت دانش
- ۷۶ ۹-۳-۱ منابع یادگیری مدیریت دانش
- ۷۷ ۱۰-۳-۱ چارچوب پیاده‌سازی مدیریت دانش
- ۸۰ ۱-۱۰-۳-۱ بهره‌وری منابع انسان
- ۸۱ ۲-۱۰-۳-۱ تکنولوژی و نقش آن در مدیریت دانش
- ۸۵ ۳-۱۰-۳-۱ فرآیندهای دانش
- ۹۶ ۱۱-۳-۱ مراحل پیاده‌سازی مدیریت دانش
- ۹۹ ۱۲-۳-۱ اصول مدیریت دانش
- ۱۰۰ ۱۳-۳-۱ نقش و مهارت‌های کتابداران در حوزه مدیریت دانش
- ۱۰۳ ۱۴-۳-۱ دیدگاه‌های فردی و سازمانی در مدیریت دانش
- ۱۰۴ ۱۵-۳-۱ اجزای مدیریت دانش
- ۱۰۴ ۱۶-۳-۱ مدیریت دانش در سازمان‌های دولتی
- ۱۱۱ فصل ۲. کتابخانه‌ها به عنوان سرمایه فکری جوامع و سازمان‌ها
- ۱۱۲ ۱-۲ مفهوم سرمایه فکری
- ۱۱۴ ۱-۱-۲ مفاهیم کلیدی سرمایه فکری و دیدگاه‌ها در خصوص آن
- ۱۱۸ ۱-۱-۱-۲ سرمایه فکری از دیدگاه استوارت

۱۱۹	۲-۱-۱-۲. سرمایه فکری از دیدگاه بتتین
۱۱۹	۳-۱-۱-۲. سرمایه فکری از دیدگاه ادوینسون و مالون
۱۱۹	۲-۱-۲. تعریف سرمایه فکری
۱۲۶	۳-۱-۲. عناصر سرمایه فکری
۱۲۷	۱-۳-۱-۲. سرمایه رابطه‌ای / مشتری
۱۲۸	۲-۳-۱-۲. سرمایه انسانی
۱۳۱	۳-۳-۱-۲. سرمایه ساختاری
۱۳۳	۴-۳-۱-۲. سرمایه توسعه و سرمایه بازآفرینی
۱۳۶	۲. اهمیت سرمایه فکری در سازمان‌ها
۱۳۷	۳-۲. رابطه مدیریت دانش و سرمایه فکری
۱۳۹	۴-۲. رابطه مدیریت دانش و مدیریت سرمایه فکری
۱۳۹	۵-۲. مدل‌های سرمایه فکری
۱۴۰	۱-۵-۲. مدل سرمایه فکری چن و همکاران
۱۴۲	۲-۵-۲. مدل سرمایه فکری لیم و همکاران
۱۴۲	۳-۵-۲. مدل سرمایه فکری ادوینسون و مالون
۱۴۵	۴-۵-۲. مدل بروکینگ
۱۴۷	۵-۵-۲. مدل روس و همکاران
۱۴۸	۶-۵-۲. مدل استوارت
۱۵۰	۷-۵-۲. مدل سالیوان
۱۵۱	۸-۵-۲. مدل بونفرر
۱۵۳	۹-۵-۲. مدل بتتین
۱۵۴	۱۰-۵-۲. مدل هانس و لاواندال
۱۵۵	۱۱-۵-۲. مدل لین
۱۵۶	۱۲-۵-۲. مدل روس و همکاران
۱۵۷	۶-۲. ابعاد سرمایه فکری براساس مدل‌های آن
۱۵۷	۱-۶-۲. ادوینسون و مالون
۱۵۸	۲-۶-۲. ابعاد سرمایه فکری براساس مدل بروکینگ

۱۵۸.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل روس و همکاران.....	۳-۶-۲
۱۵۹.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل استیوارت.....	۴-۶-۲
۱۶۰.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل سالیوان.....	۵-۶-۲
۱۶۰.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل بونفرر.....	۶-۶-۲
۱۶۱.....	ابعاد سرمایه فکری بر اساس مدل بتیس.....	۷-۶-۲
۱۶۱.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل هانس و لاواندال.....	۸-۶-۲
۱۶۲.....	ابعاد سرمایه فکری براساس مدل لین.....	۹-۶-۲
۱۶۶.....	ویژگی های سرمایه فکری.....	۱۰-۲
۱۶۸.....	کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی به مثابه عوامل تسهیم دانش.....	۱۱-۲
۱۷۳.....	نقش کتابخانه های سازمانی.....	۱-۲
۱۷۶.....	اهداف و وظایف.....	۱-۸-۲
۱۷۷.....	سازمان و مدیریت.....	۲-۱-۸-۲
۱۷۸.....	توسعه نیروی انسانی.....	۳-۱-۸-۲
۱۷۸.....	مجموعه سازی.....	۴-۱-۸-۲
۱۷۹.....	سازماندهی منابع.....	۵-۱-۸-۲
۱۸۰.....	خدمات رسانی.....	۶-۱-۸-۲

فصل ۳. رابطه مدیریت دانش و کتابداری و اطلاع رسانی

۱۹۱.....	پیشینه پژوهش مدیریت دانش در کتابخانه.....	۱-۳
۱۹۹.....	مدیران کتابخانه ها و مدیریت دانش.....	۲-۳
۱۹۹.....	اهداف مدیریت دانش در کتابخانه ها.....	۳-۳
۲۰۰.....	مدیریت دانش و کتابداری.....	۱-۳-۳
۲۰۳.....	توسعه منابع انسانی.....	۱-۱-۳-۳
۲۰۴.....	ترویج و پیشرفت دانش.....	۲-۱-۳-۳
۲۰۴.....	فن آوری اطلاعات.....	۳-۱-۳-۳
۲۰۶.....	محتوای مدیریت دانش.....	۴-۳
۲۰۶.....	مدیریت پیشرفت دانش.....	۱-۴-۳

- ۲۰۷..... مدیریت اشاعه دانش..... ۲-۴-۳
- ۲۰۸..... مدیریت کاربرد دانش..... ۳-۴-۳
- ۲۱۰..... مدیریت دانش و مدیران کتابخانه‌ها..... ۵-۳
- ۲۱۰..... رابطه مدیریت دانش و تسهیم دانش..... ۱-۵-۳
- ۲۱۴..... زیرساخت‌های پیاده‌سازی مدیریت دانش..... ۲-۵-۳
- ۲۱۴..... مولفه‌های مدیریت دانش..... ۱-۲-۵-۳
- ۲۲۰..... توانمندسازی‌های مدیریت دانش..... ۲-۲-۵-۳
- ۲۲۶..... مدیریت دانش در کتابخانه‌ها در چشم‌انداز آینده..... ۶-۲
- ۲۲۶..... ویژگی‌های مدیریت دانش در کتابخانه‌ها..... ۱-۶-۳
- ۲۲۷..... محتویات مدیریت دانش در کتابخانه‌ها..... ۲-۳
- ۲۳۱..... فنآوری اطلاعات در شناخت مدیریت دانش کتابخانه‌ها..... ۱-۶-۳
- ۲۳۳..... بحث خدمات مرجع در کتابخانه‌ها..... ۶-۳

۲۴۳

منابع و مآخذ